

“Les multinacionals no fan els acords”

Ha après guanyat tot el que sap de política internacional perquè del 1988 al 1998 va estar al Servei Jurídic del Consell de la Unió Europea, on a partir del 1993 va ser director responsable de relacions econòmiques internacionals. S'hi guanyava la vida. Actualment Ramon Torrent (Barcelona, 1947) és catedràtic d'Economia Política a la Universitat de Barcelona, i també dirigeix l'Observatori de la Globalització.

—Com valora aquests tipus de cimera internacional, tant només entre caps d'estat i Govern, com tipus Davos o Barcelona, com “alternatives” a l'actual model de globalització?

—El concepte de cimera és el típic invent dels periodistes que s'aplica a realitats absolutament diferents. No té absolutament res a veure una reunió del Consell Europeu com la de Barcelona, que és una reunió d'un òrgan amb funcions definides i limitades creat per un Tractat ratificat per quinze parlaments democràticament elegits, amb les reunions del G-7, que aplega governs elegits però no té cap normativa reguladora i pretén “governar el món”, mentre que en realitat només reuneix els governs d'uns quants països. I cap d'aquests dos òrgans no té res a veure amb reunions multitudinàries com les de Davos, on la major part dels assistents són accionistes i directius d'empreses privades. I cap d'aquestes reunions no té res a veure amb les reunions de moviments socials, que, per multitudinàries i legítimes que siguin, no tindran mai la representativitat dels governs sortits de processos democràtics.

—La gent està més conscienciada que informada?

En general, la gent està poc conscienciada i encara està menys informada. Però el mal és que molta gent que està conscienciada —en un sentit que jo comparteixo, absolutament crític amb l'estat actual del món— no està ben informada. I això és molt greu, perquè si volem transformar la realitat però no la coneixem, no la transformarem mai. Ja és prou difícil coneixent-la, transformar-la. Una de les crítiques de fons a fer a tot aquest món dels acords i de les organitzacions internacionals és precisament que s'hagi allunyat tant dels ciutadans, i fins i tot dels ciutadans conscienciats i informats. Ara bé, precisament per això, s'ha de fer l'esforç per comprendre-ho, perquè si no, hom comet molts errors.

—Quins errors?

—En diré tres dels més comuns. Primer error: la idea —que s'ha fet servir en molts dels llibres sobre el discurs [antiglobalització]— que moltes d'aquestes organitzacions internacionals han aparegut ningú sap com, com si haguessin aterrat des del planeta Mart. Però totes aquestes organitzacions són allà, per bé o per mal, perquè parlaments democràticament escollits ho han aprovat. Aleshores dic, per exemple: si a algú no li agrada la Organització Mundial de Comerç [OMC], que no se'n vagi a protestar a Ginebra. Primer que vagi a Madrid i després a Estrasburg, perquè el Parlament espanyol, pel que fa a la participació d'Espanya, i el Parlament europeu, pel que fa a la participació de la Comunitat Europea, han aprovat aquests acords de l'OMC.

—Anem pel segon error.

—Un segon error important és que moltes vegades sembla que aquestes

El món dels acords internacionals

s'ha allunyat en excés dels ciutadans.

El catedràtic

d'economia política

Ramon Torrent proposa

exigir-ne informació

als polítics i agents

socials de més a prop.

L'argument és vàlid

tant per a l'esquerra,

on se situa,

com per a la dreta.

organitzacions imposen polítiques als estats. I totes aquestes organitzacions són fills i filles dels estats que les han creat. No estan aïllades. De vegades la burocràcia d'aquestes organitzacions adquireix molta autonomia, d'altres vegades això no és així.

—I la tercera equivocació?

—La tercera equivocació ja estava apuntada en la segona: l'error de posar-ho tot en el mateix sac: el Fons Monetari Internacional [FMI], el Banc Mundial, l'Organització Mundial de Comerç [OMC]... I les crítiques que es poden adreçar al Fons Monetari Internacional no són les mateixes que es poden adreçar a l'OMC. L'FMI té molt més pes que l'OMC en matèria de disseny de polítiques econòmiques i, el pes que té, l'ha exercit molt malament. Les polítiques impulsades per l'FMI han estat bastant catastròfiques. A l'OMC hi ha molta més igualtat entre països desenvolupats i països subdesenvolupats que no la que hi ha a l'FMI.

—Està a favor de la liberalització del comerç mundial?

—No faré cap discurs a favor de la liberalització del comerç mundial pel simple fet de la liberalització del comerç mundial. Però tampoc faré el discurs contrari. Mirat des del punt de vista d'Espanya o de la Comunitat Europea, la liberalització de les exportacions agrícoles o de les exportacions tèxtils dels països del Tercer Món a la Comunitat Europea és un objectiu, si no d'esquerres, almenys favorable al desenvolupament d'aquests països. Des d'aquest punt de vista, la lògica de liberalització del comerç l'OMC juga a favor del desenvolupament. En altres casos serà al contrari. S'ha de distingir.

—S'ha de matisar.

—Encara hi ha un altre error que crec que la gent té: que les organitzacions internacionals són instruments que estan en les mans de les multinacionals. És a dir, com si les multinacionals fossin les que redactessin els acords i el contingut del que passa internacionalment. Això és fals. Aquestes organitzacions internacionals són burocràcies més o menys incon-

"El mal és que molta gent conscienciada no està ben informada."

“La lògica europea és una lògica d'integració en la cursa d'armaments”

trolades. En el cas de l'FMI, la burocràcia de l'organització mana molt; en el cas de l'OMC, la burocràcia fa només de secretaria, i qui manen són els buròcrates dels estats membre de l'OMC. Però no són les multinacionals les que directament o indirecta controlen aquestes organitzacions.

—Però alguna influència de sota mà sempre hi és.

—Alguna vegada m'han dit: “Escolta, és que aquest acord el van redactar les multinacionals...” No. Jo, que havia estat treballant al Consell de la Unió Europea, els responc: “No, no, jo et diré el nom dels funcionaris que el van redactar.” Jo havia estat a les reunions amb la gent que redactava aquests acords. Per exemple: l'AMI [Acord Multilateral d'Inversions] té fama de ser un acord que havien re-

dactat les multinacionals de manera secreta. Això és mentida. Les negociacions de l'AMI van ser llançades públicament l'abril de l'any 1995 en una conferència l'OCDE. Aquelles negociacions van ser conduïdes durant tres anys. Que la gent no se n'assabentava? És clar! Aquest és el mal, però no perquè fossin unes negociacions amagades sinó perquè no hi ha els mecanismes interns per assabentar-nos-en. A Brussel·les, es va crear un grup de treball en el Consell que va discutir coma per coma aquests projectes de l'AMI. Eren funcionaris, jo els conec; eren amics meus, molts d'ells. Precisament, això fa que tot plegat encara sigui en certa manera més perillós. Perquè si tot fos el fruit d'una conspiració de les multinacionals, tindries l'enemic allà. Però no es així: l'AMI va sortir a debat de l'opinió pública quan ja era mort. Però durant dos anys es va estar discutint aquell acord, que era un desastre i, a pesar de tot, per la lògica de les burocràcies, s'anava discutint i s'anava fent. No avançava massa, però potser hauria pogut avançar.

—La gent no és conscient de qui mana on?

—Exacte. Un altre exemple. Per què aquí a Espanya —aquí a Catalunya— no s'han discutit les condicions en les quals la Xina ha entrat a l'OMC? —i jo estic a favor que ho hagi fet—. Als Estats Units, es va discutir al Congrés durant sis mesos l'entrada de la Xina a l'OMC. Per què no s'ha discutit aquí? La gent no és conscient que algú en nom del Govern espanyol va dir que sí a l'entrada de la Xina a l'OMC. Perquè hi va haver un acte formal d'aprovació. La gent diu: és que això és una cosa de Brussel·les. Però no és veritat, perquè l'OMC tant és una cosa de la Comunitat Econòmica com dels quinze estats membre que en formen part.

—Es falseja la fi de la història, quan es diu que ja ha arribat?

—S'exagera, és clar que sí, i per a mi s'exagera en dues coses. A la gent que tenim una tradició d'esquerres des de fa molts anys, ningú no ens ha de convèncer que la política està molt mediatitzada pels interessos econòmics. Ara

bé, la política té una certa autonomia i de vegades té una considerable autonomia. I això passa sobretot quan estem parlant de política que s'ha de traduir en dret. La gent que no ha legislat o bé internament o bé internacionalment no entén que les lleis no surten com una simple emanació dels interessos econòmics. Algú ha d'agafar l'ordinador i ha de redactar. I desenganyem-nos, es pot redactar lleis, fins i tot dins d'una certa ortodòxia, en una direcció o altra. El Govern de Lionel Jospin, en matèria de política econòmica interior, ha fet una política diferent dels altres governs europeus. I compte, que no li ha anat malament.

—Què li sembla la classificació en blocs regionals —multipolarisme— del món que fa el politòleg Samir Amin?

—Jo estic a favor de la integració regional entre països en desenvolupament. Però la idea del multipolarisme a mi em fa pànic. Em fa pànic perquè en la història del món el multipolarisme ja s'ha conegut: era la situació entre 1870 i 1945 i, a més, un multipolarisme molt "civilitzat", en què comptaven molt els europeus: hi havia un pol que era França, un pol que era Anglaterra, un pol naixent que era els EUA i la seva influència a Amèrica, un altre pol emergent que era el Japó expandint-se cap a l'Àsia i un altre pol que era l'expansió d'Alemanya cap a l'est d'Europa. Ja sabem la història de tot allò: dues guerres mundials, dotzenes de milions de morts, l'agreujament de la Gran Depressió. Per tant, el multipolarisme és perillós. Per això no s'ha de confondre —i compte amb aquest matís— el multipolarisme amb el multilateralisme. Perquè el multipolarisme vol dir que hi ha uns pols i, inevitablement, unes esferes d'influència al voltant de cada pol. Qui decideix els límits d'aquestes esferes d'influència? Això, inherentment és conflictiu. En canvi, el multilateralisme, acceptant que no hi ha un govern mundial sinó estats diferenciats, procura evitar la creació de zones d'influència entorn dels més importants entre ells. El multilateralisme defensa que per sobre dels estats hi ha d'haver una organització econòmica internacional que fa-

ci precisament que el multipolarisme no pugui existir. La lògica del multilateralisme permet que cada estat pugui tractar millor els seus nacionals però prohibeix que els estats discriminin entre els estrangers; en altres paraules, evitar el capitalisme de blocs, que és, com la història ha demostrat, la pitjor versió del capitalisme. Les intervencions regionals són una excepció a això, que accepto, però el sistema multilateral és bo. El mal és que ara tenim un sistema multilateral sota l'hegemonia dels EUA. Però la millor manera de corregir-ho no és crear altres hegemonies competitives —que moltes vegades és la idea europea—. Això només accentua la conflictivitat.

—L'hegemonia dels Estats Units es basa en la indústria armamentista. És sostenible?

—No, d'acord, però fixa't bé que quan topes amb el complex militar industrial francès és igual d'important. La gent es pensa que Thompson és una empresa que fa televisors. Aques-

ta és la branca civil de Thomson. Tota la resta d'activitat de Thompson és militar. Pensen que Matra van ser els que van fer el Renault Space i uns cotxes molt bufons als anys vuitanta. Aquesta és una part de Matra, però tota la resta és indústria militar. La indústria militar francesa està lligada a Electricité de France [EDF] i a l'energia nuclear i per això l'EDF també potencia l'energia nuclear.

Per una altra banda, fins a l'any passat, quantes vegades havies sentit parlar a les autoritats europees de les limitacions en la carrera d'armaments? Jo no n'havia sentit a parlar mai. Jo havia sentit fins i tot parlar-ne en Bush pare i sobretot en Gorbtxov —que era l'únic que en parlava seriosament—. Però els europeus... La lògica europea és més aviat una lògica d'integració en la cursa d'armaments: l'Europa de la defensa i totes aquestes coses.

Jordi Marlet

i, tanmateix, persisteix
Ramon Barnils

PRIMER ANIVERSARI

14 de març de 2002, a les 21 h.
BEBOP JAZZ Sant Domènec, 19

Intervencions:
ORIOI CORTACANS Grup de Periodistes Ramon Barnils
HILISEU CLIMENT Premi Ramon Barnils, Tres i quatre
CARLES SERRAT Autor de la «elecció d'articles de Ramon Barnils» editat per La Magrana
PRESENTACIÓ DE LA COMISSIÓ CIUTADANA RAMON BARNILS
LLUÍS RECODER Alcalde de Sant Cugat del Vallès

Col·labora:

La Magrana *Pedra* bebop EL TEMPS *El Temps* Sant Cugat *El Temps*